

Kinnitatud
Albu Vallavolikogu
27. märtsi 2008.a
määrusega nr 7

**ALBU VALLA JÄÄTMEKAVA
2008. – 2012. a**

Järva-Madise 2008

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ALBU VALLA ISELOOMUSTUS.....	5
1.1. Üldine iseloomustus.....	5
1.2. Albu valla rahvastik ja elamumajandus.....	5
1.3. Elamumajandus.....	6
1.4 Albu valla tõmbekeskused.....	6
2. ALBU VALLA JÄÄTMEHOOLDUSE ISELOOMUSTUS.....	7
2.1 Albu valla jäätmete kogumine.....	7
2.2. Pakendijäätmed jm liigitikogutud tavajäätmed	7
2.3. Ohtlikud ja suuregabariidilised jäätmed.....	8
2.4. Albu vallas hinnanguliselt tekkivad jäätmed	8
2.5. Segaolemejäätmete liigiline koostis	11
2.6. Olmejäätmete hulgas olevad pakendijäätmete kogused	11
2.7. Albu vallas jäätmehooldusega liitunud jäätmetekitajad	12
2.8. Albu valla jäätmete taaskasutamine	12
2.9. Albu vallas tekkivate jäätmete kõrvaldamine	13
2.10 Albu valla jäätmevood 2005. aastal.....	14
2.11. Albu valla jäätmehoolduse peamised probleemid.....	16
3. JÄÄTMEHOOLDUSEGA KAASNEVA KESKKONNAMÕJU HINNANG	17
4. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID	17
5. ALBU VALLA JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS	19
5.1 Olmejäätmevedu.....	19
5.1.1 Olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliigid.....	19
5.1.2 Olmejäätmeveo piirkonnad.....	20
5.1.3 Olmejäätmeveo kogumissüsteemiga liitumise kohustuslikkus.....	20
5.1.4. Olmejäätmeveo läbiviimise korraldus ja tingimused	20
5.1.5 Albu valla jäätmevaldajate kohustused	20
5.1.6 Jäätmeveo tehnilised tingimused.....	21

5.2 Taaskasutatavate jäätmete käitlus	21
5.3. Ohtlike ainetega saastunud pakendite kogumissüsteem.....	22
5.4 Orgaanilised jäätmed	23
5.5 Ohtlikud jäätmed	24
5.6 Ehitus- ja lammutusjäätmed	24
5.7 Puidujäätmed	25
5.8 Probleemtooted	25
6. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRKIDE ELLUVIIMINE JA RAHASTAMINE	26
6.1 Jäätmetekitaja ülesanded	26
7. TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS	27

SISSEJUHATUS

Käesoleva jäätmekava koostamisel on lähtunud jäätmeseaduse¹ (JäätS) §-dest 39 ja 42, mille kohaselt on kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava, kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist. Jäätmekava koostamisel võetakse arvesse riigi jäätmekavas sätestatud.

Albu valla jäätmekava koostamise eesmärgiks on jäätmeseaduse §-dest 39 ja 42 lähtuvalt käsitleda:

- 1) jäätmehoolduse olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldatavate jäätmeliikide ning jäätmete päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
- 2) jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara, nagu vee, turba, savi, pinnase kasutamise mahu hinnangut;
- 3) jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- 4) kavandatavaid eesmärke, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;
- 5) eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingu valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus;
- 6) kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- 7) jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
- 8) jäätmehoolduse rahastamist.

Käesoleva jäätmekava koostamisel on aluseks võetud Üleriigiline Jäätmekava ja Järvamaa Jäätmekava. Jäätmekava on koostatud eeldusel, et JäätS §-st 135 lg 2 lähtuvalt jäetakse Albu vallas korraldatud jäätmevedu jätta korraldamata. Käesolevas jäätmekavas ei ole käsitletud jäätmeliike, mis ei kuulu JäätS § 1 järgi jäätmeseaduse reguleerimisalasse.

JäätS § 55 lg 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava eelnõu enne selle vastuvõtmist arvamuse avaldamiseks keskkonnateenistusele ning maavanemale. Samuti tuleb korraldada jäätmekava eelnõu avalik väljapanek ja jäätmekava eelnõu arutamiseks vähemalt üks avalik istung (§ 56 lg 1). Albu valla jäätmekava eelnõu avalik väljapanek toimus 21. veebruarist kuni 06. märtsini ja avalik istung 17. märtsil 2008 algusega kell 13.00 Albu vallamajas. Avaliku väljapaneku jooksul ei esitatud ühtegi kirjalikku ettepanekut. Vahendatuna jõudis avalikule istungile Ahula Raamatukogus lugejate poolt tehtud ettepanek märkida ka segaolmejäätmete roheliste konteineritele peale, milliseid jäätmeid sinna tohib panna või milliseid ei tohi. Avalikul istungil osales neli inimest. Arutati ühiselt mõningaid jäätmekava olulisemaid punkte. Üks osaleja tegi ettepaneku lubada pakendite kogumiseks kasutada ka kuni 200 liitriseid jäätmekotte. Rohkem ettepanekuid ei tehtud. Järva maavanem kooskõlastas jäätmekava eelnõu oma 25. veebruaril 2008.a. saadetud kirjaga. Järvamaa Keskkonnateenistusest laekus 05. märtsil 2008.a. saadetud kirjaga 19 parandusettepanekut, mis vaadati läbi volikogu keskkonnakomisjoni 24. märtsi 2008.a. koosolekul.

JäätS § 59 lg 1 kohaselt võtab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava vastu kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu.

Eelnõu koostajaks on Albu Vallavalitsuse keskkonnaspetsialist Kuldar Tammik koostöös vallasekretär Ahti Randmere ning volikogu keskkonnakomisjoni liikmetega.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12894710>

1. ALBU VALLA ISELOOMUSTUS

1.1. Üldine iseloomustus

Albu vald paikneb Järva maakonna põhjaosas, vald piirneb põhjas ja läänes Harju maakonna Anija ning Kõue vallaga ja Lääne-Virumaa Tapa vallaga, idas ja lõunas Järva maakonna Järva-Jaani, Ambla, Roosna-Alliku ja Paide vallaga. Valla pindala on 257 km², mille poolest on ta Järvamaa suuruselt teine omavalitsus. Maastikuliselt kuulub Albu valla põhja-, lääne- ja lõunaosa Kõrvemaa koosseisu, millele on iseloomulik metsarohke ja hõreda asustusega maastik. Valda läbivad Pärnu-Rakvere-Sõmeru ja Piibe maantee, Kaalepi-Albu-Lehtmetsa jt teed.

1.2. Albu valla rahvastik ja elamumajandus

Valla asustustihedus on üks Järvamaa väiksemaid - 6,0 in/km². Valla idaosa kuulub Pandivere kõrgustiku äärealale, sellel suhteliselt väikesel territooriumil paikneb suurem osa valla elanikest. Ülejäänud elanikud asuvad hõredalt Kõrvemaa aladel. Kõige suurem on asustustihedus Ahula külas, kõige väiksem Vetepere külas.

1. detsembri 2005. aasta seisuga elas vallas 1475 inimest. Elanike arv vallas on stabiilne, mis tähendab, et rahvastiku vähenemine on peatunud.

Valla 1475 elanikust on naised 725 ja mehi 750. Valla elanikest on tööelisi (16 aastat kuni pensioniiga) 952, tööeas nooremaid on 257 ja tööeas vanemaid 266. Viimase 13 aasta jooksul on valla rahvastik vähenenud 7% ning põhjuseks eelkõige aastatel 2002-2004 läbiviidud põllumajandusreform, mille tagajärjel kadusid põllumajandusest töökohad ja paljud inimesed olid sunnitud lahkuma vallast.

Valla tööelistest elanikest on töötuid registreeritud 15 inimest, mis teeb 1, 57 %.

Tabel 1. Elanike arv aastate lõikes:

2000.a.	1581
2001.a.	1581
2002.a.	1549
2003.a.	1503
2004.a.	1490
2005.a.	1475

Albu valla territooriumil paikneb 16 küla (Albu, Ahula, Kaalepi, Järva-Madise, Orgmetsa, Peedu, Ageri, Seidla, Vetepere, Lehtmetsa, Pullevere, Sugalepa, Neitla, Mägede, Soosalu, Mõnuvere), nende pindalad ja elanike arvud on väga erinevad. Suurimad külad on Albu, Ahula ja Kaalepi, kus elab kaks kolmandikku valla rahvastikust. Albu valla halduskeskus asub valla suuruselt neljandas külas Järva-Madisel.

Tabel 2. Elanike arv Albu valla külades.

Küla	Elanikke
(seisuga 10.05.05)	
Albu	397
Ahula	352
Kaalepi	222
Järva-Madise	94
Orgmetsa	72
Peedu	74
Ageri	56
Seidla	45

Vetepere	44
Lehtmetsa	49
Pullevere	30
Soosalu	19
Mõnuvere	5
Sugalepa	5
Neitla	6
Mägede	5
KOKKU	1475

(Allikas: valla andmebaas)

1.3. Elamumajandus

Albu vallas on kokku 430 elamut. Kortermaju on kokku 28, milles on kokku 250 korterit. Albu valla asulate kortermajad ja ühepereelamud on ehitatud nõukogude ajal ning hajapiirkondade talumajatüüpi elamud enne 1945. aastat.

Tabel 3. Albu valla asustatud elamud asulate lõikes².

Asula / küla	Elamud	Elanikud	Kortereelamud		Ühepereelamud	
			Arv	Elanikud	Arv	Elanikud
ALBU VALD						
Ahula küla	59	352	8	173	51	179
Albu küla	69	397	10	197	59	200
Kaalepi küla	57	222	6	77	51	145
Järva-Madise küla	40	94	-	-	40	94
Lehtmetsa küla	24	49	1	10	23	39
Mägede küla	13	5	-	-	13	5
Mõnuvere küla	7	5	-	-	5	5
Neitla küla	6	6	-	-	6	6
Orgmetsa küla	34	72	1	5	33	67
Peedu küla	27	74	-	-	27	74
Pullevere küla	13	30	-	-	13	30
Seidla küla	21	45	-	-	21	45
Soosalu küla	10	19	1	2	9	17
Sugalepa küla	2	5	-	-	2	5
Vetepere küla	18	44	-	-	18	44
Ageri küla	30	56	1	5	29	51
KOKKU:	430	1475	28	469	402	1006

1.4 Albu valla tõmbekeskused

Albu valla kaks tähtsamat tõmbekeskust on Albu ja Ahula. Nimetatud kohtade mõju vallast väljaspoole olulisel määral ei ulatu. Mõlemas tõmbekeskuses asuvad haridusasutused, rahvamaja, internetipunkt, raamatukogu, kauplused ning toimub vallaarsti vastuvõtt. Valla halduskeskuseks, kus asub vallavalitsus, on Järva-Madise küla.

² Albu Vallavalitsuse andmed

2. ALBU VALLA JÄÄTMEHOOLDUSE ISELOOMUSTUS

Käesoleva jäätmekava koostamisel on Albu vallast kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja koguste hindamise aluseks võetud jäätmekäitlusettevõtete poolt esitatud andmed, Järvamaa jäätmekava, erinevate Eestis teostatud jäätmekäitluselused uuringute ja Albu Vallavalitsuse andmed. Hindamaks objektiivselt valla jäätmehoolduse hetkeolukorda, on käsitletud eraldi kodumajapidamistest, ettevõtetest ja asutustest jäätmekäitlusettevõtete poolt kogutud jäätmeliike ja koguseid.

2.1 Albu valla jäätmete kogumine

Albu Vallavalitsuse andmetel tegelevad Albu vallas jäätmekäitlusega teenustööna AS Ragn-Sells (jäätmeluba nr JARM-007) ja AS Väätsa Prügila (jäätmeluba nr JARM-008/2002). Segaalmejjäätmete kogumisega tegeleb Albu valla territooriumil AS Ragn-Sells, kellega vallavalitsus sõlmis lepingu 2000. aastal jäätmete kogumiseks Ahula, Albu ja Kaalepi küladest. AS-iga Ragn-Sells on sõlminud jäätmete üleandmiseks lepingud ka ühepereelamutes elavad jäätmevaldajad.

2005.a koguti Albu valla majapidamistest kokku 73,44 tonni segaalmejjäätmeid. Arvestades Albu valla elanike arvu, koguti 2005. aastal ühe valla elaniku kohta 49,78 kg segaalmejjäätmeid aastas.

Tabel 4. Jäätmekäitlejate poolt kodumajapidamistest 2005.a. kogutud jäätmekogused, t/a

Jäätmekäitleja	Jäätmeluba	Kogutud jäätmeliigid ja kogused		
		Jäätmeliik	Jäätmekood	Kogus
ALBU VALD				
Ragn-Sells AS	JARM-007	Segaalmejjäätmed	20 03 01	73,44
AS Väätsa Prügila ³	JARM-008/2002	Värvijäätmed	20 01 27*	0,64
		Sortimata ravimikogumid	20 01 98*	0,085
		Pliiakud	20 01 33*	1,69
		Patareid	20 01 33*	0,011
		Vanarehvid	16 01 03	0,156
		Elektroonikaseadmed	20 01 36	1,50
		suurjäätmed	20 03 07	6,19
		Paber, papp	20 01 01	1,52
		segapakend	15 01 06	1,28
KOKKU:				86,51

2.2. Pakendijäätmed jm liigitikogutud tavajäätmed

Pakendijäätmete kogumiseks on Albu Vallavalitsus koostöös AS Väätsa Prügilaga paigutanud pakendijäätmete ja vanapaberi kogumiskonteinerid Ahula, Albu ja Kaalepi külla. Järva-Madise külas asub pakendikonteiner, Albu külas kogub segapakendit ja pandipakendit OÜ Maskhone. Pakendijäätmeid kogutakse segapakendina ning kogutud jäätmed sorteeritakse AS Väätsa Prügilas asuvas sorteerimisliinil. Albu vallas on OÜ Maskhonel Albu pakendijäätmete kogumispunkt.

³ AS Väätsa Prügila on kajastatud tabelis jäätmevedajana

Vanapaberi kogumiseks korraldab AS Väätsa Prügila iga aasta Järvamaa koolides vanapaberi kogumiskampania, mille käigus õpilased kogusid vanapaberit. Albu vallas koguti 2005. aastal 2,5 tonni pappi ja vanapaberit.

2.3. Ohtlikud ja suuregabariidilised jäätmed

Ohtlike jäätmete kogumiseks spetsiaalne kogumiskonteiner Albu vallas puudub. Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike ja suuregabariidiliste jäätmete kogumiseks on Albu Vallavalitsus koostöös AS Väätsa Prügilaga korraldanud üks kord aastas ohtlike jäätmete kogumisringi, mis toimub kevadel. Kogumisring haarab endas Albu valla suuremaid asulaid, kuhu elanikud ise valla infolehes avaldatud üleskutse peale toovad ohtlikud ja suuregabariidilised jäätmed. Samuti on Albu vallamajas vanade patareide kogumiskast. Kokku koguti 2005.a ohtlike jäätmete kogumisringi käigus 4,0 tonni ohtlike jäätmeid ning 6,19 tonni suuregabariidilisi jäätmeid (vanarehvid, mööbel, jne.).

2.4. Albu vallas hinnanguliselt tekkivad segaolmejäätmed

AS Maves poolt koostatud ning Riigikogu 4. detsembri 2002. a otsusega heaks kiidetud Üleriigilise Jäätmekava kohaselt tekkis 2000.a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 378 kg olmejäätmeid aastas, mis teeb ca 1 kg segaolmejäätmeid inimese kohta päevas.

Hinnanguliselt tekkivate jäätmekoguste hindamise aluseks on võetud AS-i Ragn-Sells poolt 2005. aastal Ahula, Albu ja Kaalepi küladest ning hajaasustusega küladest äraveetud jäätmekogused. Tekkivate jäätmete kogus sõltub suuresti elanike tarbimisharjumistest ning kaubandus- ja teiste teenindusettevõtete lähedusest või paremast ühendusest suuremate tõmbekeskustega.

Tabel 5. Albu valla majapidamistest AS-i Ragn-Sells poolt äraveetud segaolmejäätmete kogus t/a
(veergude kogused on saadud külast äraveetud jäätmekoguse jagamisel klientide arvuga)

Asula	Üheteenise elanike arv	Klientide* arv üheteenises	Üheteenises tekkinud jäätmekogus	Korterelamute elanike arv	Klientide arv korterelamutes	Korterelamutes tekkinud jäätmekogus	KOKKU, t/a
Ahula küla	179	29	0,58	173	173	29,12	29,7
Albu küla	200	48	4,04	197	197	25,06	29,1
Kaalepi küla	145	28	0,54	77	77	10,4	10,94
Järva-Madise küla	94	15	0,62	-	-	-	0,62
Lehtmetsa küla	39	8	0,17	10	-	-	0,17
Mägede küla	5	0	0	-	-	-	0
Mõnuvere küla	5	0	0	-	-	-	0
Neitla küla	6	0	0	-	-	-	0
Orgmetsa küla	67	5	1,36	5	-	-	1,36
Peedu küla	74	10	0,45	-	-	-	0,45
Pullevere küla	30	5	0,27	-	-	-	0,27
Seidla küla	45	4	0,29	-	-	-	0,29
Soosalu küla	17	0	0	2	-	-	0
Sugalepa küla	5	0	0	-	-	-	0
Vetepere küla	44	5	0,15	-	-	-	0,15
Ageri küla	51	5	0,39	5	-	-	0,39
KOKKU:	1006	162	8,86	469	447	64,58	73,44

* kliendi all mõistetakse tabelis jäätmevaldajaid, kelle tekitatud jäätmeid AS Ragn-Sells veab

Tabel 6. Albu valla majapidamistest hinnanguliselt tekkiv segaolmejäätmete kogus t/a

Asula	Ühepereelamute elanike arv	Ühepereelamutes tekkiv jäätmekogus	Kortermaja elanike arv	Kortermaja elamutes tekkiv jäätmekogus	KOKKU, t/a
Ahula küla	179	9,85	173	25,09	34,94
Albu küla	200	11,00	197	28,56	39,56
Kaalepi küla	145	7,98	77	11,16	19,14
Järva-Madise küla	94	5,17	-	-	5,17
Lehtmetsa küla	39	2,14	Hajaasust 10	0,55	2,69
Mägede küla	5	0,27	-	-	0,27
Mõnuvere küla	5	0,27	-	-	0,27
Neitla küla	6	0,33	-	-	0,33
Orgmetsa küla	67	3,68	Hajaasust 5	0,27	3,95
Peedu küla	74	4,07	-	-	4,07
Pullevere küla	30	1,65	-	-	1,65
Seidla küla	45	2,47	-	-	2,47
Soosalu küla	17	0,94	Hajaasust 2	0,11	1,05
Sugalepa küla	5	0,27	-	-	0,27
Vetepere küla	44	2,42	-	-	2,42
Ageri küla	51	2,8	Hajaasust 5	0,27	3,07
KOKKU:	1006	55,31	469	66,01	121,32

2.5. Segaolmejäätmete liigiline koostis

Segaolmejäätmed on oma olemuselt heterogeensed ja nende koostis on muutuv. Jäätmete koostis muutub suuresti sõltuvalt inimeste tarbimisharjumistest, kaubandusettevõtete kaugusest, inimeste võimalusest jäätmeid ise käidelda. Isekäitlemise osakaal on oluliselt suurem maapiirkondades, kus orgaanilised toidujäätmed komposteeritakse või osaliselt kasutatakse loomatoiduks ning paberi ja papijäätmed põletatakse.

Käesolevas jäätmekavas on segaolmejäätmete liigilise koostise aluseks võetud Riiklikus jäätmekavas toodud protsentuaalne koostis. 2000. aastal Tallinnas, Pärnus, Raplas, Aravetel, Kuusalus ja Loo asulas läbiviidud uuringu kohaselt moodustasid orgaanilised jäätmed keskmiselt 42,1%, paber, papp, kartong 25,3%, klaas 2,7%, metall 3,8%, plast 11,6%, puit 3,3%, püsijäätmed 6,7%, komposiitmaterjalid (k.a kartongil põhinevad joogipakendid) 3,4%, tekstiil 0,9% ja ohtlikud jäätmed 0,2% kogutud segaolmejäätmetest.

Tabel 7. Albu valla majapidamistes hinnanguliselt tekkivate segaolmejäätmete koostis lähtuvalt tabelist 6

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus, t/a
Orgaanilised jäätmed	42,1	51,07
Paber, papp, kartong	25,3	30,69
Klaas	2,7	3,27
Metall	3,8	4,61
Plast	11,6	14,08
Puit	3,3	4,01
Püsijäätmed	6,7	8,13
Komposiitmaterjalid	3,4	4,13
Tekstiil	0,9	1,09
Ohtlikud jäätmed	0,2	0,24
KOKKU:	100	121,32

2.6. Olmejäätmete hulgas olevad pakendijäätmete kogused

Hindamaks Albu vallas tekkivate pakendite ja pakendijäätmete liike ja koguseid, on kasutatud SEI-Tallinn poolt teostatud uuringute ja Riikliku Jäätmekava ühe osana koostatud „Pakendi- ja pakendijäätmealane tegevuskava“ toodud tulemusi.

Tekkinud olmejäätmete liigist moodustavad vastavad pakendid ja pakendijäätmed järgmise protsentuaalse osa:

- Paberist ja papist ca 50% paber ja papp-pakend
- Klaasijäätmetest ca 100% klaaspakend
- Metallijäätmetest ca 80% metallpakend
- Plastijäätmetest ca 80% plastpakend
- Komposiitmaterjal ca 100% pakendijäätmed

- Massiprotsent – segaolmejäätmete massis olevast jäätmeliigist pakendijäätmete osa.

Tabel 8. Albu vallas hinnanguliselt tekkivad pakendijäätmete kogused, t/a.

Pakendijäätmeliik	Massiprotsent	Kogus
Paber ja papppakend	50	15,35
Metallpakend	80	3,69
Plastpakend	80	11,84
Klaaspakend	100	3,27
Komposiitpakend	100	4,13
KOKKU:		38,28

2.7. Albu vallas jäätmehooldusega liitunud jäätmetekitajad

Olmejäätmeveoga liitunud (sõlminud vastavasisulise lepingu jäätmekäitlusettevõttega) elanike arvu hindamise aluseks on võetud jäätmekäitlusettevõtte AS Ragn-Sells lepinguliste klientide arv, Albu valla ühe leibkonna keskmine suurus, 2005.a kodumajapidamistes kogutud jäätmekogused ning hinnanguliselt tekkivad jäätmekogused.

Albu Vallavalitsuse andmetel on seisuga 31.12.2005.a olmejäätmeveoga liitunud 44 eramajade klienti, arvestades, et ühe leibkonna suuruseks on ca 2,5 elanikku. Lisanduvad veel Ahula, Albu ja Kaalepi külade kõik kortermajade elanikud, seega on Albu vallas liitunud 609 elanikku, mis teeb kokku 41,29 % valla elanikest.

Tabel 9. 2005. aastal vallas ühe inimese kohta kogutud olmejäätmekogused⁴

Jäätmeliik	Jäätmekogus	Liitunud elaniku kohta
Segaolmejäätmed	73,44 t/a	120,59 kg/a
Paberi- ja papijätmed	1,52 t/a	4,12 kg/a
Ohtlikud jätmed	4,0 t/a	6,57 kg/a
Suuregabariidilised jätmed	6,19,0 t/a	10,16 kg/a
KOKKU:	86,51 t/a	140,85 kg/a

Ettevõtete ja asutuste jäätmehooldus

Asutustest ja ettevõtetest 2005. aastal kogutud olmejäätmete kogused (t):

Tammsaare OÜ	1,92	Kojoot OÜ	3,32
Albu Vallavalitsus	3,65	SA Tammsaare Muuseum Vargamäel	0,06
Pakpoord OÜ	1,25	Preskosa OÜ	7,69
Kõrvemaa Maaastikukaitseala	0,80		

2.8. Albu valla jäätmete taaskasutamine

⁴ Aluseks on võetud ainult kodumajapidamistest kogutud jäätmeliigid ja -kogused

Kodumajapidamistes tekkivate puidujäätmete kogumiseks ühtset kogumissüsteemi ei ole loodud, suurem osa tekkivatest puidujäätmetest kasutatakse kohapeal soojusenergia tootmiseks.

Mitteametlikult võib lugeda jäätmete taaskasutamiseks olmes tekkivate paberi ja papijäätmete põletamist eramajade küttekolletes. Arvestades, et Albu vallas elab eramajades ja lokaalse küttekoldega kortermajades ca 1250 elanikku, võib järeldada, et kodumajapidamistes taaskasutatakse ca 26 tonni paberi ja papijäätmeid aastas.

Samuti taaskasutatakse eramajades bioloogiliselt lagundatavaid jäätmeid. Reeglina kompostitakse aias tekkivaid haljastusjäätmeid ning hajaasustusega piirkondade majapidamistes kasutatakse toidujäätmeid loomasöödana. Hinnanguliselt taaskasutatakse Albu vallas ca 27 tonni kodumajapidamistes kompostitavaid orgaanilisi jäätmeid, ehk 52% eramajades tekkivast olmejäätmetest.

Osaliselt toimub joogipakendi korduskasutamine läbi taara kokkuostu Albu ja Ahula külade kauplustes ja Kaalepis kokkuostu auto (OÜ Maskhone). Suurem osa Albu vallast spetsiaalsete kogumiskonteineritega kogutud segapakendi ja teisi liigitikogutud (paber, papp, klaas, elektroonika) taaskasutatavaid jäätmeid suunatakse pärast sorteerimist AS Väätsa Prügilas taaskasutusse väljaspool Järva maakonda asuvasse jäätmekäitlusettevõttesse (AS Järvakandi Klaas, OÜ Kesto, AS Kuusakoski, Plastitehas OÜ, Cleanaway Sekto AS jne).

2.9. Albu vallas tekkivate jäätmete kõrvaldamine

Albu valla territooriumil ametlikult jäätmete kõrvaldamist ei toimu. Mitteametlikult põletatakse haljasalade hooldusel tekkinud jäätmeid. Albu vallast kogutud segaolmejäätmed ladestatakse keskkonnanõuetele vastavas Väätsa prügilas.

2.10 Albu valla jäätmevood 2005. aastal

Jäätmevoog	Kogutud jäätmed, t/a	Kogumisviis	Käitlusviis
Biolagunevad jäätmed	-	Ühtne kogumissüsteem puudub	Eramajades kompostitakse koos muude aiajäätmetega oma majapidamise piires. Korterimajade biolagunevad jäätmed ladestatakse segaolme-jäätmetena Väätsa Prügilasse
Paberi- ja papijäätmed	4,02	2,5m ³ paberi- ja papikonteinerid asuvad Albu ja Ahula asulates. Kogumisaksioon Ahula Lasteaed-algkoolis ja Albu Põhikoolis.	Kogumisaksiooniga ja konteineritega kogutud paberi ja papijäätmed veetakse Väätsa Prügilasse, kus need sorteeritakse, pressitakse kokku ja suunatakse taaskasutusse
Suuregabariidilised jäätmed	6,19	1 kord aastas kogumisring	Koostöös AS Väätsa Prügilaga korraldatud kogumisringi käigus kogutud suuregabariidilised (sh. elektroonikaseadmed) transporditakse Väätsa Prügilasse, kust need antakse edasi taaskasutuse ettevõtetele
Puidujäätmed	0,160	Ühtne kogumissüsteem puudub.	Varem kohalikesse prügilatesse ladestatud jäätmeid organiseeritult ei käidelda. Väärindatakse ümber soojamajandusse.
Klaas- ja plastpakendijäätmed	1,28	2,5 m ³ segapakendikonteiner Ahulas, Kaalepis, Järva-Madisel ja Albus + OÜ Maskhone kogumiskeskus Albus	Kogutakse segapakendina. Kogutud klaas- ja plastpakendijäätmed järelsorteeritakse AS Väätsa Prügilas ning suunatakse edasi taaskasutusse
Tekstiilijäätmed	-	Ühtne kogumissüsteem puudub	Varem kohalikesse prügilatesse ladestatud jäätmeid organiseeritult ei käidelda. Ladestatakse segaolmejäätmetena Väätsa Prügilasse
Ohtlikud jäätmed	4.0	1 kord aastas kogumisring. Ettevõtted annavad jäätmed otse üle AS Väätsa Prügilale. OÜ Maskhone kogumiskeskuse platsil ohtlike jäätmete kogumiskonteiner	OJ kogumisringiga kogutud ohtlikud jäätmed transporditakse Väätsa Prügilasse, kus need sorteeritakse, pakendatakse ümber ning antakse üle teistele jäätmekäitlusettevõtetele
olmejäätmed	92,13	0,6 - 4,5 m ³ kogumiskonteinerid korterimajade ja asutuste juures. Eramajade juures 140 – 240 l plastkonteinerid.	AS Ragn-Sells poolt kogutud jäätmed ladestatakse Väätsa Prügilas.
Reoveesete	-	Ühtne kogumissüsteem puudub	Käitlussüsteem puudub
Ehitus- ja lammutusjäätmed	-	Ühtne kogumissüsteem puudub. Ettevõtted annavad ise jäätmekäitlusettevõttele (AS Väätsa Pürgila) üle.	Ettevõtted viivad tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmed ise Väätsa prügilasse, kus need hiljem purustatakse ja suunatakse taaskasutusse (kasutatakse täitematerjalina prügila laiendamisel)

Metallijäätmed	-	Osaliselt kogutakse metallijäätmeid 1 kord aastas korraldatava jäätmekogumisringi käigus. Suurem osa antakse otse kokkuostule Paines, Tapal, Rakveres, Paldiskis	Kogumisringiga kogutud metallijäätmed antakse üle AS Väätsa Prügilale. Suurem osa metallijäätmetest antakse otse üle metalli kokkuostu ettevõtetele ja sealt edasi AS Kuusakoski-le
Meditiinijäätmed	0,008	Ühtne kogumissüsteem puudub.	Antakse üle Väätsa prügilasse.
Vanarehvid	2,77	1 kord aastas elanikele kogumisring. Ettevõtted annavad jäätmed ise üle jäätmekäitlusettevõtetele.	Koostöös AS Väätsa Prügilaga kogutud jäätmed transporditakse Väätsa Prügilasse, kus need purustatakse ja suunatakse taaskasutusse
KOKKU:	110,56	NIMETATUD KOGUS SISALDAB NII KODUMAJAPIDAMISEST KUI JURIIDILISTELT ISIKUTELT KOGUTUD JÄÄTMEID	

2.11. Albu valla jäätmehoolduse peamised probleemid

- Puudub ühtne ülevaade ja regulaarne kontroll kõigi jäätmevaldajate ning tekitatud jäätmekoguste üle.
- Osa Albu valla eramutest ei ole sõlminud jäätmevedajaga lepinguid, millest tulenevalt ei käidelda jäätmeid nõuetele vastavalt.
- Taaskasutatavate jäätmete konteinerid on olemas üksnes suuremates külades.
- Puuduvad biolagunevate jäätmete käitlemisvõimalused (komposteeritakse ühepereelamutes).
- eramajapidamistest kogutakse ainult ca 38% tekkinud jäätmetest.
- Jäätmealane aruandlus ei anna täpset ülevaadet kogutud jäätmeliikide ja –koguste kohta.
- Albu valla asutustest ja ettevõtetest on vähesed jäätmeveoga liitunud või jäätmed prügilasse otse üle andnud.

3. JÄÄTMEHOOLDUSEGA KAASNEVA KESKKONNAMÕJU HINNANG

Jäätmehoolduse keskkonnamõju avaldub iga jäätmetega seotud käitlustoimingut läbi viies. Mõju keskkonnale avaldub mitmest aspektist, ning võib olla nii otsene kui kaudne.

- OTSENE KESKKONNAMÕJU - loodusliku keskkonna reostamine, jäätmete veoga kaasnev välisõhu saastamine, inimese tervise ja heaolu kahjustamine;
- KAUDNE KESKKONNAMÕJU - prügilate ümbruses maa hinna langus, prügilate sulgemisega kaasnev loodusressursi kulu.

Jäätmehooldusest tulenevaks suurimaks negatiivset keskkonnamõju omavaks tegevuseks on keskkonnanõuetele mittevastavate kohtade kasutamine jäätmete ladestamiseks. Albu vallas kasutati jäätmete ladestamiseks kahte prügilat: Neitla ja Ruustalu prügila. Kõik prügilad asuvad Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal ning on rajatud selleks spetsiaalselt ettevalmistamata kohta. Arvestades asjaoluga, et prügilatesse ladestati aastate jooksul nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid ning valdav osa piirkonnas olmejäätmete hulgas olevatest orgaanilistest jäätmetest, tekib prügilate jäätmelademe laguprotsesside tulemusel nii nõrgvett kui ka prügilagaasi. Neitla ja Ruustalu prügila sulgemisel kasutati kattematerjalideks kohale veetud savipinnast ja piirdekraavide kaevamispiinast.

Jäätmete kogumisel avaldab otsest keskkonnamõju jäätmete transport. Samas ei ületa tekkiv keskkonnamõju üldise transpordi mõju välisõhu kvaliteedile.

Keskkonnamõju vähendamise seisukohalt on vajalik prügilatesse ladestatavate jäätmete koguste ja selles sisalduva orgaanilise materjali osakaalu vähendamine. See on võimalik läbi jäätmete sorteerimise ja taaskasutamise suurendamise. Albu valla seisukohalt on otstarbekas jäätmeid sorteerida nende tekkekohal. See tagab kogutud jäätmete parema liigilise puhtuse, mis võimaldab väiksemate kulutustega neid järelsorteerida ning loob eeldused suunata erinevaid jäätmeid suuremas koguses kordus- ja taaskasutusse.

Jäätmete kogumisel avaldab negatiivset keskkonnamõju eelkõige toidujäätmete ning muude orgaaniliste jäätmete kogumine, kuna nimetatud jäätmed hakkavad kogumiskohtade harva tühendamise korral roiskuma, põhjustades nii haisu kui jääkvedelike teket. Jäätmekäitluse üldise negatiivse keskkonnamõju kontrollimise ja vähendamise eeltingimuseks on kõigi jäätmetekitajate haaramine jäätmekäitlussüsteemi ja kontroll tekkivate jäätmevoogude üle.

Ohtlike jäätmete kogumise ja hoiustamisega kaasneb ebaõigete lahenduste kasutamisel negatiivne mõju eelkõige töötajate tervisele ja tööohutusele ning ümbritsevale keskkonnale. Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete ajutine hoidmine kodumajapidamistes suurendab oluliselt ohtu keskkonnale ja inimese tervisele.

Kodumajapidamistes (eriti hajaasustuses) toimub paratamatult osaline kogutavate jäätmete kohapealne käitlemine – kompostimine, põletamine. Korrekse käitumise korral, ei oma teatavate jäätmeliikide kohapealne taaskasutamine või kõrvaldamine olulist negatiivset mõju. Isekäitlemisel tuleb vältida erinevate plastijäätmete põletamist ning kompostimisel tekkiva haisu tekkimist.

4. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID

Jäätmehoolduse laiendamine

- Tõepärase informatsiooni saamine jäätmekoguste kohta.
- Liita olmejäätmete kogumissüsteemiga 80% jäätmevaldajatest 31.12.2010. aastaks.
- Koguda 80% hinnanguliselt hajaasustusega piirkondades ja 95% tiheasustusega piirkondades tekkivatest segaolmejäätmetest 31.12.2010. aastaks.

- Liita 01.01.2009. aastaks kõik piirkonna ettevõtted olmejäätmeveoga.

Jäätmete tekkekoguse vähendamine

- Taaskasutatavate jäätmete kogumissüsteem sh tagatisrahaga kaetud joogipakendite kogumissüsteem on Albu valla territooriumil käivitatud.
- Elanikkonna pidev teavitamine jäätmehoolduse korraldusest ja sõltuvusest jäätmetekitajate suhtumisest ja tarbimisharjumustest.
- Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine kooliõpilastele.

Jäätmete ohtlikkuse vähendamine

- Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumise edendamine.
- Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine vähemalt üks kord aastas.
- Ettevõtetes tekkinud ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu sõlmimise kohustuse määramine.
- Integreerida asutuste ja ettevõtete ohtlike jäätmete kogumine üldise ohtlike jäätmete kogumissüsteemiga.
- Kontroll tervishoiuteenuse osutajate jäätmete käitlemise üle.

Olmes tekkivate tavajäätmete taaskasutamine

- Suurendada ettevõtetes tekkinud samalaadsete jäätmete taaskasutamist (liigitikogumise integreerimine).

Läbi taaskasutussüsteemi arenduse soovitakse saavutada 2012. aastaks:

- Paberi- ja papijätmete taaskasutamine vähemalt 90%
- Metallijätmete taaskasutamine vähemalt 90%
- Plasti taaskasutamine vähemalt 80%
- Orgaaniliste jäätmete taaskasutamine kogumassist:
  - alates 2008. aastast 90% haljastusjätmetest ja 10% toidujätmetest;
  - alates 2010. aastast vähemalt 45% toidujätmetest ja 90% haljastusjätmetest.

Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine

- Puidujätmete taaskasutamise edendamine soojusenergia tootmiseks.
- Tavajätmetest ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisel jäätmete taaskasutamise eelistamine jäätmete kõrvaldamisele.
- Siduda ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise nõue ja korraldus ehitusdokumentatsiooniga.

Probleemtoodete taaskasutamine

- Probleemtoodete kogumiseks elanikkonnalt kogumisringide korraldamine vähemalt üks kord aastas.

Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine

- Albu valla jäätmete jätkuv ladestamine Väätsa prügilas.

5. ALBU VALLA JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS

Jäätmete kogumissüsteemi planeerimisel on eeldatud, et elanike keskkonnateadlikkus suureneb ning olmejäätmete kogumissüsteemiga liituvad enamused või kõik Albu valla jäätmetekitajad. Seetõttu suureneb vajadus taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumissüsteemi efektiivsema korraldamise järele. Arvestades, et taaskasutatavate jäätmete liigitikogumine on peamine võimalus jäätmetekitajatel igapäevase jäätmehooldusega seotud kulutusi kokku hoida, peaks kõigil jäätmetekitajatel olema võimalikult võrdsed võimalused jäätmetest vabanemiseks. Seepärast on Albu valla jäätmehoolduse planeerimisel suuremat tähelepanu pööratud hajaasustusega piirkondade kaasamisele jäätmekogumissüsteemiga.

Albu vallas rakendatakse kolmetasandilist jäätmekäitlussüsteemi:

Esimene tasand – jäätmevaldajate poolne jäätmete sorteerimine nende tekkekohas, st. kodumajapidamistes, orgaaniliste jäätmete kompostimine koduaias ning põletatavate jäätmete (paber, papp, puit) põletamine lokaalsetes küttekolletes.

Teine tasand (kohaliku omavalitsuse tasand) – elanikkonnalt kohtsorteeritud jäätmete kogumine jäätmete kogumispunktides ja üksikkonteinerites (n. pakendikonteinerid), kust need suunatakse edasi otse teisese toorme kokkuostjale või tarbijale. Vastavalt vajadusele toimub taaskasutatavate jäätmete liigilise puhtuse saavutamiseks järelsorteerimine ja mõningane jäätmete eeltöötlus. Samuti arendatakse piirkondlikku orgaaniliste jäätmete kompostimist.

Kolmas tasand – jäätmekäitluskoht, kus toimub jäätmete taaskasutamine või kõrvaldamine. Kolmanda tasandi jäätmekäitluskohaks segaolmejäätmete kõrvaldamisel on Väätsa prügilas ning taaskasutatavate jäätmete osas kõik jäätmete taaskasutusega tegelevad ettevõtted.

Lähtudes Järvamaa jäätmekavast ja arvestades Albu valla senist jäätmehoolduse praktikat, toimub jäätmehoolduse korraldus kahes erinevas kogumissüsteemis:

1. Olmejäätmete kogumissüsteem
2. Taaskasutatavate jäätmete liigitikogumise süsteem sh. pakendijäätmete kogumissüsteem

5.1 Olmejäätmevedu

Olmejäätmete kogumissüsteemi ja veo all mõeldakse olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliikide laadimist jäätmetekitaja poolt kogutud jäätmemahutitest (konteineritest) jäätmete transpordiks mõeldud spetsiaalsele prügiautole ning jäätmete vedamist ja edasist suunamist taaskasutusse või kõrvaldamisele.

Olmejäätmevedu korraldatakse järgmist ülesehitust järgides:

Albu vallas on peamiseks olmejäätmeveo korraldamise eesmärgiks KÕIGI või enamuse JÄÄTMEVALDAJATE kaasamine JÄÄTMEKOGUMISSÜSTEEMIGA. Sellest tulenevalt on jäätmeveo planeerimisel tähelepanu pööratud eelkõige sellele, et kõigil jäätmetekitajatel oleks võimalused oma jäätmete üleandmiseks jäätmevedajale;

5.1.1 Olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliigid

Olmejäätmeveo kogumissüsteemiga haaratakse enamused Albu valla kodumajapidamistes, ettevõtetes ning asutustes tekkivate segaolmejäätmete kogumine ja vedu. Segaolmejäätmetena käsitletakse käesolevas jäätmekavas Vabariigi Valitsuse 6.04.2004 määruses nr 102 „Jäätmete, sealhulgas ohtlike jäätmete nimistu“ jäätmekoodiga **20 03 01 prügi segaolmejäätmeid**.

Olmejäätmeveo kogumissüsteemiga ei korraldata olmejäätmete hulgast eraldi kogutud **ohtlike jäätmete** ja **liigitikogutud tavajäätmete sh. pakendijäätmete** kogumist ja vedu.

5.1.2 Olmejäätmeveo piirkonnad

Olmejäätme kogumissüsteem moodustatakse kahetasandiline

I tasand – tiheasustusega piirkonnad (Albu, Ahula ja Kaalepi külade tiheasustusega alad);

II tasand – hajaasustusega piirkonnad (Albu, Ahula, Orgmetsa, Ageri, Seidla, Peedu, Kaalepi, Vetepere, Soosalu, Sugalepa, Mägede, Lehtmetsa, Neitla, Mõnuvere, Järva-Madise ja Pullevere külad). Asulate tasanditeks jagamise aluseks on omavalitsuse üldplaneering.

5.1.3 Olmejäätmeveo kogumissüsteemiga liitumise kohustuslikkus

Albu valla kõik jäätmevaldajad peavad sõlmima jäätmevedajaga lepingu. Jäätmevaldajaks loetakse ka korteri- või elamuühistut, selle puudumisel kinnisasja, millel asub elu- või äriruum või hoone kui vallasasja omanik.

5.1.4 Olmejäätmeveo läbiviimise korraldus ja tingimused

I tasandi kogumispiirkond

Segaolmejäätmete kogumine toimub sarnaselt nagu hetkel toimivas segaolmejäätmete kogumissüsteemis. Kõigi kortermajade ja eramajade juurde peab olema paigaldatud jäätmemahuti: kortermajade juurde 0,6 - 4,5 m³ ja eramajade juurde 80 – 840 l. Juriidilisest isikust jäätmevaldajad lepivad jäätmekäitlusettevõttega ise kokku optimaalse konteineri suuruse. Eramajapidamised võivad mitme majapidamise peale võtta ühise konteineri.

Kortermajade juures võib kasutada ka mitme majapidamise, sh. kortermaja peale ühiskonteinerid.

Ühiskasutatavate konteinerite asukohad tuleb kooskõlastada Albu Vallavalitsuse ja jäätmevedajaga. Ühiskasutatavate konteinerite kasutamisel tuleb arvestada hinnanguliselt tekkivate jäätmekoguste ja konteinerit kasutavate inimeste arvu. Arvestades ühe elaniku kohta tekkivaks segaolmejäätmete koguseks aastal 2010 ca 71 kg/a ja arvestuslikuks tühjendussageduseks kaks korda kuus kortermajas, peaks olema 1 elaniku kohta ca 37 liitrit konteineriruumi.

Eramajas, hinnanguline segaolmejäätmete tekkekogus aastal 2010 ca 20 kg/a, tühjendusega üks kord kvartalis, 1 elaniku kohta ca 63 liitrit konteineriruumi.

II tasandi kogumispiirkond

Segaolmejäätmete kogumiseks hajaasustusega piirkondades peab jäätmevaldaja muretsema või rentima jäätmekäitlusettevõttelt jäätmemahuti. Kortermajade juures võib kasutada ka mitme majapidamise peale ühiskonteinerid - kokkukandepunkt. Kokkukandepunktidesse paigutatakse 0,6 – 5,0 m³ suurused segaolmejäätmete kogumiskonteinerid Kogumispunktid peaks asuma maksimaalselt 3 km kaugusel majapidamistest, näiteks hajakülade keskustes, suuremate teede ristumispunktid, kauplusauto peatumiskohtades või bussijaamade juures. Ühes hajakülas võib olla ka rohkem kui üks jäätmete kokkukandepunkt, sõltuvalt majapidamiste paiknemistest hajapiirkonnas.

II tasandi piirkonna kokkukandepunktide asukohad kooskõlastakse jäätmevedajaga. Kokkukandepunktide tühjendamine toimub vähemalt kord kvartalis. Hajaküla hinnanguline segaolmejäätmete koguseks ühe elaniku kohta aastaks 2010 ca 13,8 kg/a. Teenuse eest tasumise aluseks on ühekordne kogumiskonteinerite tühjendamise teenustasu, mis jagatakse kokkukandepunkti kasutavate jäätmevaldajate vahel.

5.1.5 Albu valla jäätmevaldajate kohustused

I tasandi olmejäätmeveo piirkonna jäätmevaldajad on kohustatud:

- sõlmima jäätmekäitlusettevõttega segaolmejäätmete üleandmiseks lepingu;
- tasuma jäätmekäitlusteenuse eest vastavalt sõlmitud lepingule.

II tasandi olmejäätmeveo piirkonna jäätmevaldajad on kohustatud:

- sõlmima jäätmekäitlusettevõttega segaolmejäätmete üleandmiseks lepingu;
- viima kogutud jäätmed suletud prügikotis vähemalt kord kvartalis jäätmehoolduseeskirjas ettenähtud kokkukandepunkti või kasutama individuaalset kogumiskonteinerit;
- tasuma jäätmekäitlusteenuse eest vastavalt sõlmitud lepingule;

5.1.6 Jäätmeveo tehnilised tingimused

Veo sagedus sõltub peamiselt kasutatavate konteinerite suurusest. Veosageduse kindlaks määramisel peab jälgima, et konteinerid ei täituks kiiremini või oleksid tühjendamisel pooltühjad. Samuti ei tohiks jäätmed olla konteineris liiga kaua – suvel hakkavad jäätmed lagunema, tekib hais ning talvel külmuvad jäätmed konteineris ära, mis raskendab nende tühjendamist. Kindlaks määratud veosagedus aitab kokku hoida jäätmete veokulusid ühe kg jäätmete käitlemisele, mistõttu peaks jäätmeveo ring toimuma kindlal kuupäeval ning tellimisel jäätmete kogumine peaks olema pigem erandiks kui reeglilik.

I TASANDI KOGUMISPIIRKOND

- Kortermajade kogumiskonteinerid 0,6 – 5,0 m³ - tühjendus 2 korda kuus
- Ühepereelamute kogumiskonteinerid 80 – 840 l - tühjendus -1 kord kvartalis

II TASANDI KOGUMISPIIRKOND

- Kokkukandepunktides - tühjendus 1 kord kvartalis
- Individuaalkonteinerid - tühjendus 1 kord kvartalis

5.2 Taaskasutatavate jäätmete käitlus

Taaskasutatavate jäätmete käitlemise korraldamise eesmärgiks on vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete koguseid, suurendada erinevate materjalide kordus- ja taaskasutust. Samuti planeeritakse kogu jäätmete liigitkogumise ja taaskasutamise süsteem selliselt, et oleks tagatud Jäätmeseaduse § 35 tingimus, et prügilasse ei tohi ladestada töötlemata jäätmeid. Sama seaduse § 16 kohaselt on jäätmete töötlemine muuhulgas nende sorteerimine, mis hõlbustab nende taaskasutamist.

Albu valla haldusterritooriumil määratakse kindlaks vastavalt rühma, veo ja müügi pakendi ning eraldiseisvana tagatisrahaga kaetud müügi pakendi kogumissüsteemid. Pakendikogumissüsteemi ei eraldata üksteisest pakendi materjali liigist tulenevalt. Kui pakendiettevõtte on korraldanud erinevate pakendi materjaliliikide kogumise erinevate organisatsioonide läbi, tuleks elanikkonnalt koguda pakendit võimalikult ühtse kogumissüsteemi läbi.

Tagatisrahaga kaetud joogipakendi kogumine toimub müügi punktides või müügi punktides kirjalikult teavitatud kohas. Tagatisrahaga kaetud pakendite süsteem on kehtestatud õigusaktiga joogitaarale. Taaral on vastavasisuline märgistus. Tarbijale tagastatakse raha pakendi üleandmisel müügi punkti, kui pakendil on säilinud tagatisraha märgistus. Tagatisraha süsteem töötab tootja-vastustusel ning jäätmetekitajate jaoks majandusliku motiivi olemasolul on pakendite tagastusprotsent suurem ja kvaliteet kõrgem kui tasuta kogumissüsteemi korral. Tagatisraha kasutamine suurendab korduskasutus pakendi kasutust. Tagatisraha süsteemi rakendamine on kindlaks määratud Pakendiseadusega.

- Pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon – korraldab pakendite vastuvõttu müügi punktides või kogumispunktides, korraldab tagatisraha liikumise ning katab kaubandusettevõtete tehtud kulutused pakendite vastuvõtule (vastavalt omavahelisele kokkuleppele);
- Kaubandus e. müügi punktid või müügi punktis kirjalikult teavitatud kohad – võtavad vastu tarbijalt

tagastuspakendi, tagastavad tarbijale tagatisraha ning ladustavad ajutiselt tagastuspakendi. Seejärel annavad kogutud pakendikogused üle taaskasutusorganisatsioonile;

- Tarbija – tagastab müügikohta või müügikohas kirjalikult teavitatud kohta sealt ostetud või samalaadse, tagatisrahaga kaetud, pakendi ning saab tagasi kauba soetamisel makstud tagatisraha. Pakend peab olema säilinud vormiliselt algsel kujul. Süsteemis osalemine on vabatahtlik;
- Vald kontrollib müügikohtade lepingute olemasolu taaskasutusorganisatsiooniga ning müügipunktide omavahelisel kohustuse jagamisel koostöölepingute olemasolu..

Konteinerite võrgustiku kaudu kogutakse elanikkonnalt peamiselt segapakendit ja paber-papppakendit. Konteinerid peavad olema müügikohtade vahetus läheduses (ca 100 m).

SEGAPAKENDI KOGUMISKONTEINER:

- Kõik Albu valla müügipunktid
- Ahula, Kaalepi, Järva-Madise ja Albu suuremad elamugrupid

PABER- JA PAPP-PAKENDI KOGUMISKONTEINER:

- Kõik Albu valla müügipunktid
- Ahula, Albu ja Kaalepi suuremad elamugrupid

Pakendikogumiskonteinerid tuleks paigaldada järgmiselt:

1. Müügipunktide juurde – alates 01.05.2008.a
2. Elamugruppide juurde – alates 01.03.2008.a
3. Hajaasustusega piirkondade kokkukandepunktide juurde – alates 01.09.2008.a

5.3. Ohtlike ainetega saastunud pakendite kogumissüsteem

Ohtlike ainetega saastunud või neid sisaldavad pakendid ja pakendijäätmed, mis liigituvad ohtlike jäätmete hulka, kogutakse Albu vallas asuvas ohtlike jäätmete kogumiskonteineris alates 01.01.2009.a.

Pakendiettevõttel või organisatsioonil on enda poolt toodetud või imporditud pakendi kogumiseks järgmised võimalused:

- Kogumine iga ettevõtte territooriumil – ettevõtete poolt kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse selleks rajatud kogumiskohas iga ettevõtte territooriumil. Pakendiettevõtte peab varustama ettevõtted keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjendama neid vastavalt vajadusele ning kandma ettevõtte otsesed kulud pakendi kogumisega seoses.
- Kogumine suuremate ettevõtete territooriumil – ettevõtete poolt kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse ainult suuremate sama tegevusalaga ettevõtete territooriumil. Pakendiettevõtte peab varustama suuremad ettevõtted keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjendama neid vastavalt vajadusele, kandma otsesed pakendikogumisega seotud kulud ettevõttele ning teavitama väiksemaid ettevõtteid kogumiskoha paiknemiskohast.

Albu valla ettevõtted, kes kasutavad pakendeid, peavad kokku leppima taaskasutusorganisatsiooniga pakendijäätmete kogumise viisis ning nõustuma taaskasutusorganisatsiooni sooviga nende territooriumile pakendikonteinerite paigaldamisega. Ettevõtted, kes ei tee taaskasutusorganisatsiooniga koostööd, peavad ise enda poolt kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kokku koguma ja transportima pakendiettevõtte territooriumile ning kandma sellega seonduvad kulud. Spetsiaalseid ettevõtete poolt kasutatud pakendite ja pakendijäätmete kogumispunkte, väljaspool „tarbija ettevõtete“ territooriume Albu valda ei rajata.

Tabel 10. Albu valla pakendiettevõtted ja vajalikud pakendikonteinerid

Pakendiettevõtte	Tegevusala	Asukoht
------------------	------------	---------

Pakendiettevõte	Tegevusala	Asukoht
bensiinijaam	Kiirtoitlustus, joogitaara	Ahula küla
Preskosa OÜ Kaalepi pood	Toidukaubad	Kaalepi pood
Preskosa OÜ Albu pood	Toidukaubad	Albu küla
OÜ Kanapu Osa Ahula pood	Toidukaubad	Ahula küla
Kojoot OÜ Albu (Männi) pood	Toidukaubad	Albu küla
Albu Valla Toiduait	Toidukaubad	Albu küla

Külades, kus on mitu pakendiettevõtet kõrvuti ei ole otstarbekas kõikide ettevõtete juurde segapakendi kogumiskonteinereid paigaldada. Sellisel juhul peavad ettevõtted omavahel kokku leppima.

Tabel 11. Albu vallas paigutatavad pakendikonteinerid

küla	Konteinerite arv, erinevate objektide juures		
	Müügipunktid	Elamugrupid	Kogumispunkt Jäätmejaam
Albu küla	1	1+1	1
Ahula küla	1	1+1	
Järva-Madise küla		1	
Kaalepi küla	1	1+1	
Orgmetsa küla		1	
Peedu küla		1	
Albu Toiduait, Albu küla	1		
Valgehobusemäe Mägede küla	1+1		
KOKKU:	6 tk.	9 tk.	1 tk.

1 – SEGAPAKENDIKONTEINER

1+1 – SEGAPAKENDI JA PABER-PAPP-PAKENDI KONTEINERID

Müügipunktide, elamugruppide ja kogumispunktidesse paigutatakse nii paber- ja papijäätmete kogumiskonteinerid kui ka segapakendi kogumiskonteinerid. Jäätmete kokkukandepunktidesse paigutatakse ainult segapakendi kogumiskonteinerid

5.4 Orgaanilised jäätmed

Orgaanilised biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa segaolmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid nagu paber, köögijäätmed, haljastusjäätmed.

Paberi- ja papijäätmed (ka. pakend) on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist. Antud jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustiku rajamise abil. Paberi- ja papijäätmed suunatakse taaskasutusse läbi pakendijäätmete kogumissüsteemi. Samuti põletatakse suurem osa paberijäätmetest kodumajapidamistes. Paberi ja papp-pakendi

konteinerid paigaldatakse Ahula, Kaalepi ja Albu külade kortermajade juurde koos segapakendi kogumiskonteineritega.

Haljastusjätmetest saab eristada koduaedades ja ühiskondlikel aladel (pargid, kalmistud) tekkivaid haljastusjätmeid. Ühiskondlike haljasalade hooldamisel tekkivate jätmete käitlemisel on eesmärgiks suunata need 2008. aastaks 80 % ulatuses taaskasutusse (kompostimine). Koduaedades tekkivate haljastusjätmete koguste vähendamiseks, tuleb propageerida nende kohapealset komposteerimist. Albu valla kalmistute juures peaks olema kogumiskonteiner nii segaolmejätmete kui ka haljastusjätmete kogumiskonteiner.

Reoveesette käitlemisvõimalused tuleks tulevikus välja ehitada Ahula reoveepuhastis. Süsteem peaks võimaldama teiste piirkonna puhastite ja eramajapidamiste reoveesetet töödelda ning kompostida, koos teiste orgaaniliste jätmetega (haljastus- ja puidujätmed).

Orgaaniliste jätmete käitlemine

Alates 01.01.2008 muudetakse orgaaniliste jätmete eraldikogumine kohustuslikuks kortermajades Ahula, Kaalepi ja Albu asulates. Orgaanilisi jätmeid hakkab koguma jäätmekäitlusettevõtte.

Orgaanilised toidujätmed, mis kogutakse olmejätmeveo kogumissüsteemiga transporditakse otse käitluskohta, n. Väatsa prügilas (toidujätmete kompostimise käigus võib tekkida nõrgett ja mitte komposteeruvaid jätmeid, mis nõuavad erikäitlust).

5.5 Ohtlikud jätmed

Jäätmeseaduse § 65 lg 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil korraldama kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlejatele. Kohalik omavalitsus ei pea korraldama oma haldusterritooriumil probleemtoodetest tekkinud ohtlike jätmete kogumist.

Albu valla ohtlikud jätmed kogutakse ohtlike jätmete kogumispunktis (ohtlike jätmete konteiner), mis avatakse 2008. - 2009. aastal Albu külas OÜ Maskhone territooriumil.

Lisaks ohtlike jätmete kogumispunktile korraldab Albu Vallavalitsus vähemalt kord aastas ohtlike jätmete kogumisringi. Kogumisringi läbiviimisel keskendutakse peamiselt hajaasustusega piirkondades tekkinud ohtlike jätmete kogumisele.

Suuremate koguste ohtlike jätmete üleandmiseks, peavad elanikud pöörduma otse ohtlike jätmete käitlusettevõtte poole. Ohtlike jätmete üleandmine kogumissüsteemile peaks eraisikutele olema tasuta.

Ohtlike jätmeid tekitavad ettevõtted (sh. tervishoiuteenuse osutajad) peavad sõlmima ohtlike jätmete käitluslitsentsi omava ettevõttega jätmete üleandmiseks vastavasisulise lepingu. Ohtlike jätmete kogumiseks peavad ettevõtted rajama või leidma spetsiaalse koha, mis on vastavalt märgistatud ning kogumiseks tuleb kasutada spetsiaalset jätmetaarat.

Samuti peavad eelnimetatud ettevõtted koostama ettevõttesisesse jäätmekava. Ohtlike jätmete kogumise ja üleandmisega seotud kulud katavad ettevõtted ise. Jätmete üleandmise tõestamise aluseks on vastavasisuline ohtlike jätmete saatekiri.

5.6 Ehitus- ja lammutusjätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmete tekke kogused sõltuvad otseselt majanduslikust olukorrast, mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam toimub uute ehitiste rajamist ning vanade lammutamist. Eesmärgiks peab olema ehitusjäätmete eraldi kogumine.

Peamiseks eesmärgiks on jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine. Eesmärgi täitmisel on peamine roll tööde teostajal, ehitus- ja lammutustöödel saab jäätmeteket vältida ja koguseid vähendada mõistliku töökorralduse ja tööde parema organiseeritusega. Selleks tuleb:

- Suurendada korduskasutatavate materjalide kasutamist;
- Vähendada materjalide raiskamist tööde kõigil etappidel;
- Vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- Eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jäätmed;
- Lammutusjäätmete hulgast võimalusel eraldada turuväärtust omavad materjalid;
- Lammutusjäätmete hulgast eraldada materjalid, mis võivad jäätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada kvaliteedi langust;
- Siduda ehitus- ja lammutusjäätmete käitlussüsteemi kirjeldus ehitusloa dokumentatsiooniga.

Ehitusjäätmete kogumisel, tuleb eraldi koguda ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud jäätmed:

- Asbesti sisaldavad materjalid
- Värvide, naftasaaduste jt ohtlike ainete saastunud materjalid (kivid, pinnas, puit jms)
- Puidukaitsevahenditega immutatud puitmaterjalid

Järvamaal omab asbestijäätmete käitlemiseks luba AS Väätša Prügila.

5.7 Puidujäätmed

Puidujäätmete taaskasutamisel tuleks eelkõige tähelepanu pöörata nende taaskasutamisele läbi soojusenergia tootmise. Mittepõlevate või raskesti põlevate puidujäätmete kõrvaldamine või taaskasutamine väljaspool spetsiaalset jäätmekäitluskohta või prügilat on lubatud üksnes jäätmeseadusega sätestatud korras ja Järvamaa Keskkonnateenistusega kooskõlastatult.

Ohtlike ainete töödeldud puidujäätmeid käsitletakse ohtlike jäätmetena ning need tuleb üle anda otse ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele.

5.8 Probleemtooted

Probleemtooted on kõik tooted, mille jäätmed võivad põhjustada kõrgendatud riske inimese tervisele ja keskkonnale. Siiani on reguleeritud probleemtoodete käitlust koos teiste ohtlike jäätmetega, kuid nende kõrgendatud riskist tulenevalt, tuleb nende käitlemisele täiendavat tähelepanu pöörata.

Probleemtooted on:

- patareid ja akud
- PCB-sid sisaldavad seadmed
- mootorsõidukid ja nende osad
- elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad

Jäätmeseadusest tulenevalt on probleemtoodete tootja kohustatud korraldama enda poolt toodetud ja edasimüüdud probleemtoodete ja nende jäätmete kokkukogumise ja taaskasutamise või kõrvaldamise ning kandma nimetatud tegevusega seotud kulud. Selleks peavad tootjad (sh. ka müüjad) korraldama vastavate probleemtoodete kogumise.

Patareid

Patareide kogumiseks tuleks paigutada koolidesse, poodidesse jne spetsiaalsed patareide kogumiskastid, täpsed asukohad määratakse kindlaks Albu valla jäätmehoolduseeskirjas.

Mootorsõidukid ja nende osad sh akud

Mootorsõidukite ja nende osade (sh rehvide) tagasivõtmise peavad tootja vastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegerida jäätmekäitlejatele.

Akude kogumine võiks toimuda happekindlates kogumiskonteinerites:

- ohtlike jäätmete kogumispunktis ;
- bensiinjaamas.

Vanarehve tuleks koguda üks kord aastas läbiviidava kogumisringi käigus.

Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad

Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid kogutakse üks kord aastas läbiviidavate kogumisringide käigus.

6. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRKIDE ELLUVIIMINE JA RAHASTAMINE

6.1 Jäätmetekitaja ülesanded

Lisaks jäätmeseaduses ja selle rakendusaktides toodud üldistele jäätmehooldusalastele nõuetele peavad Albu vallas tegutsevad ettevõtted ja asutused järgima järgmisi täiendavaid jäätmekäitlusega seotud kohustusi:

- Puidutööstusettevõtted peavad kasutama oma tootmises tehnoloogiat, mis võimaldab maksimaalselt taaskasutada tekkivaid puidujäätmeid (nt. kasutama puidu immutus- ja kaitsevahendeid ainult valmistoodangul, mitte toormaterjalil).
- Autoremondi, -hoolduse või lammutamisega tegelevad ettevõtted peavad sõlmima jäätmete (vanaõlid, jahutusvedelikud, akud jne) üleandmiseks ohtlike jäätmete käitlusettevõttega jäätmekäitlemislepingu.
- Tervishoiu- ja veterinaartenuse osutajad peavad kasutama tekkinud jäätmete kogumiseks spetsiaalseid kogumiskonteinereid ning sõlmima jäätmete üleandmiseks lepingu jäätmevedajaga.
- Ettevõtte, millised alustavad oma tegevust Albu vallas, sõltumata nende tegevusvaldkonnast, on kohustatud esitama Albu Vallavalitsusele lisaks muudele dokumentidele ülevaate kavatseltavast jäätmehooldusest ettevõttes.

7. TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS

Nr.	Tegevuse / projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja-rahastaja	Maksumus	Kommentaar
1.					
1.1	Segaolmejäätmete kogumiseks konteinerivõrgustiku rajamine	Hiljemalt 01.01.2009	Jäätmekäitlusettevõtte, elanikud	-	
1.2	Jäätmevaldajatega lepingute sõlmimine	Hiljemalt 01.01.2009	Jäätmekäitlusettevõtte	-	Jäätmevaldajad peavad sõlmima jäätmevaldajaga teenuslepingu.
2. OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE					
2.1	Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumisaktsioonide korraldamine	Iga aasta	Jäätmekäitlusettevõtte, KOV, KIK,	15 000.00	Kogumisring toimub vähemalt kord aastas ning haarab kõiki Albu valla külasid.
2.2	Albu valla ohtlike jäätmete kogumispunkti (konteiner) avamine	2008-2009	Omanik, KOV, KIK	70 000.00	
3. MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTMETE KOGUMINE					
3.1	Biolagunevate jäätmete kogumiskonteinerite paigaldamine kortermajade juurde	2008 – 2009	Jäätmekäitlusettevõtte, KOV	-	Alates biolagunevate jäätmete eraldikogumise kohustuse rakendamisest.
3.2	Pakendijäätmete kogumiskonteinerite võrgustiku väljaehitamine	2008 – 2009	Pakendiettevõtte või TKO ⁵	-	
3.5	Ehitusjäätmete kogumisvõimaluste rajamine	2008 – 2012	KOV, KIK	-	
3.6	Tagatisrahaga kaetud pakendikogumissüsteemi rakendamine		Pakendiettevõtte või TKO	-	Alates vastavasisulise KKMm vastuvõtmist ning vastavalt käesoleva jäätmekava ptk. 6.2.1
3.7	Suuregabariidiliste jäätmete kogumisringide korraldamine	Iga aasta	KOV, Prügila Väätsa	35 000.00	Kogumisring toimub vähemalt kord aastas ning haarab kõiki Albu valla külasid.

⁵ TKO – pakendi taaskasutuse organisatsioon

Nr.	Tegevuse / projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja-rahastaja	Maksumus	Kommentaar
3.8	Probleemtoodete kogumise rakendamine				
	Patareide kogumiskastide paigaldamine	2007-2008	TVO ⁶	2 500.00	
	Akude kogumiskastide paigaldamine	2008-2009	TVO	-	
	Elektri- ja elektroonikaseadmete, vanarehvide kogumine	2008-2012	TVO	-	
3.9	Probleemtoodete kogumise rahastamine	200-2012	TVO	-	„Tootja vastuse printsiip“
4.	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE ja KOV JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS				
4.2	Infovoldikute koostamine ja levitamine ning vallalehtedes jäätmehooldusalaste artiklite avaldamine	2008 – 2012	KOV, KIK	-	
4.4	Jäätmekava uuendamine	2010 – 2012	KOV,	-	
4.5	Jäätmehoolduseeskirjade uuendamine	2012	KOV,	-	
5.	ETTEVÕTETE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS				
5.2	Ettevõtetes taaskasutatavate jäätmete lahuskogumise rakendamine	2007 - 2009	ettevõtted	-	
5.3	Jäätmekäitlusnõuete sidumine ehitus- ja tegevuslubadega	2008	KOV, ettevõtted	-	Saavutamaks kontrolli ja suunamiseks ettevõtteid oma jäätmeid käitlema

⁶ TVO – probleemtoodete tootjavastuse organisatsioon